

Llengua i Literatura

SÈRIE COMUNICA

El llibre Llengua i Literatura 4, per a quart curs d'ESO, és una obra col·lectiva concebuda, dissenyada i creada en el departament d'Edicions Educatives de Santillana Educación, S. L./Edicions Voramar, S. A., dirigit per **Teresa Grence Ruiz** i **Immaculada Gregori Soldevila**.

En la seua elaboració ha participat l'equip següent:

Àngels Campos González

Maite Coves Mora

Xavier Molina Martí

Roger Sarrià Batlle

Selecció de textos a càrrec de:

Gemma Pasqual

IL·LUSTRACIÓ

Lirios Bou

EDICIÓ EXECUTIVA

Àngels Campos González

DIRECCIÓ DEL PROJECTE

Immaculada Gregori Soldevila

Les activitats no s'han de realitzar en cap cas en el llibre.
Les taules, els esquemes i altres recursos que s'hi inclouen
són models perquè l'alumnat els copie en un quadern.

Índex

UNITAT	Competència lectora	Comunicació	Lèxic	Gramàtica
1 El currículum. La literatura del segle xix: moviments i tendències 007	Els currículums SABER FER: Comentar un text	El currículum. Banc de textos SABER FER: • Escriure un currículum • Concertar una entrevista de treball	El lèxic procedent del llatí	El text (I): l'adequació
2 La carta de presentació. La poesia de la Renaixença 031	Els mnemagogs SABER FER: Comentar un text	La carta de presentació. Banc de textos SABER FER: • Escriure una carta de presentació • Fer una entrevista de treball	La composició	El text (II): la coherència
3 La sol·licitud. La narrativa del segle xix 055	El crèdit SABER FER: Comentar un text	La sol·licitud. Banc de textos SABER FER: • Escriure una sol·licitud • Sol·licitar telefònicament informació	La derivació i l'habilitació	El text (III): la cohesió
4 La proposta de projecte. El teatre del segle xix 079	Un estudiant de Xàtiva guanya el projecte SpaceApps València SABER FER: Comentar un text	La proposta de projecte. Banc de textos SABER FER: • Escriure una proposta de projecte • Presentar una proposta de projecte	La precisió lèxica	Els pronoms personals forts i les construccions d'impersonalització
5 El treball monogràfic (I). La literatura dels segles xx i xxi: moviments i tendències 103	Fonts contradictòries SABER FER: Comentar un text	El treball monogràfic (I). Banc de textos SABER FER: • Escriure un resum o <i>abstract</i> • Fer la presentació oral d'un llibre	El termes científics: formants cultes	Els pronoms personals febles
6 El treball monogràfic (II). La poesia dels segles xx i xxi 127	Com som les Martes? SABER FER: Comentar un text	El treball monogràfic (II). Banc de textos SABER FER: • Escriure un treball monogràfic • Exposar oralment un treball acadèmic	Els termes científics: manlleus i calcs	L'oració composta subordinada (I)
7 La fotonotícia. La narrativa dels segles xx i xxi 151	Qui és el de la foto? SABER FER: Comentar un text	La fotonotícia. Banc de textos SABER FER: • Escriure una fotonotícia • Explicar una obra pictòrica	Les abreviacions	L'oració composta subordinada (II)
8 La crítica. El teatre dels segles xx i xxi 175	El crític necessari SABER FER: Comentar un text	La crítica. Banc de textos SABER FER: • Escriure una crítica • Fer la crítica oral d'una pel·lícula	Camps semàntics i camps associatius	Les oracions coordinades i juxtaposades
9 El publireportatge. L'assaig dels segles xx i xxi 199	El talent no té edat: fusta d'escriptors SABER FER: Comentar un text	El publireportatge. Banc de textos SABER FER: • Escriure un publireportatge • Produir una falca publicitària	El canvi semàntic: significant i significat	Recapitulació de continguts gramaticals
Apèndix 223				

Ortografia	Llengua en ús	Literatura	Activitats complementàries
Les síl·labes, l'accentuació i la dièresi	La variació lingüística i l'estàndard	La literatura del segle XIX: moviments i tendències SABER FER: Distingir la pintura realista de la impressionista	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació
Les consonants oclusives a final de síl·laba	Les varietats diafàsiques: els registres	La poesia de la Renaixença SABER FER: Analitzar la rima d'un poema	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació
Les grafies j/g i tj/tg	Les varietats diatòpiques: bloc occidental i bloc oriental	La narrativa del segle XIX SABER FER: Analitzar el narrador d'un text i canviar la veu narrativa	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació
La grafia x	Els dialectes valencians	El teatre del segle XIX SABER FER: Analitzar els personatges d'una obra	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació
Les grafies x, tx i ig	Les varietats diastràtiques	La literatura dels segles XX i XXI: moviments i tendències SABER FER: Comentar un objecte d'avantguarda	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació
Les grafies s, c i ç	Les varietats diacròniques	La poesia dels segles XX i XXI SABER FER: Crear figures retòriques fòniques	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació
Les consonants que no sonen	Els conceptes bàsics de la sociolingüística	La narrativa dels segles XX i XXI SABER FER: Reconèixer com s'introdueixen en una narració les veus dels personatges	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació
L'ús de les majúscules (I): funció distintiva	El procés de normativització	El teatre dels segles XX i XXI SABER FER: Crear un projecte escenogràfic	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació
L'ús de les majúscules (II): funció demarcativa	Les polítiques lingüístiques. El marc legal i la situació actual de la nostra llengua	L'assaig dels segles XX i XXI SABER FER: Escriure un aforisme	• Banc d'activitats • Activitats d'avaluació

Competències que s'hi treballen

Competència lingüística

Competència matemàtica, científica i tecnològica

Competència social i cívica

Consciència i expressió cultural

Aprendre a aprendre

Competència digital

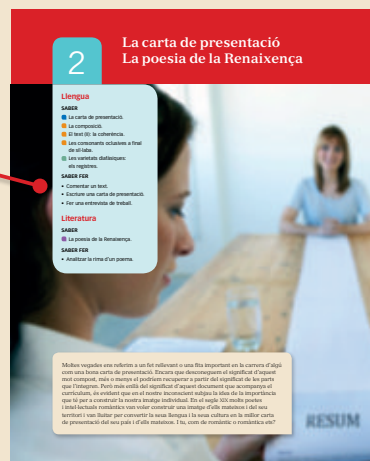
Iniciativa i actitud emprenedora

Esquema de la unitat

Els continguts es divideixen en nou unitats didàctiques, tres per trimestre. Les unitats corresponents al mateix trimestre se centren en l'estudi de gèneres pertanyents al mateix àmbit: professional o laboral, acadèmic i periodístic.

Pàgina d'inici

Cada unitat presenta l'índex de continguts de la unitat i un text breu introductori que pretén establir la relació entre tots els coneixements de la unitat i acostar-los a la realitat de l'alumne.

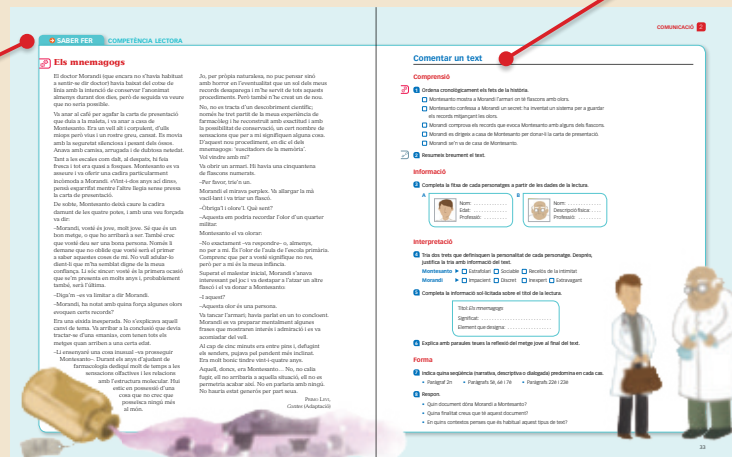

Saber fer: Comentar un text

Aquest apartat inicia els alumnes en el comentari de textos. Són especialment interessants les preguntes de forma en la mesura que serveixen com a introducció de l'apartat de Comunicació.

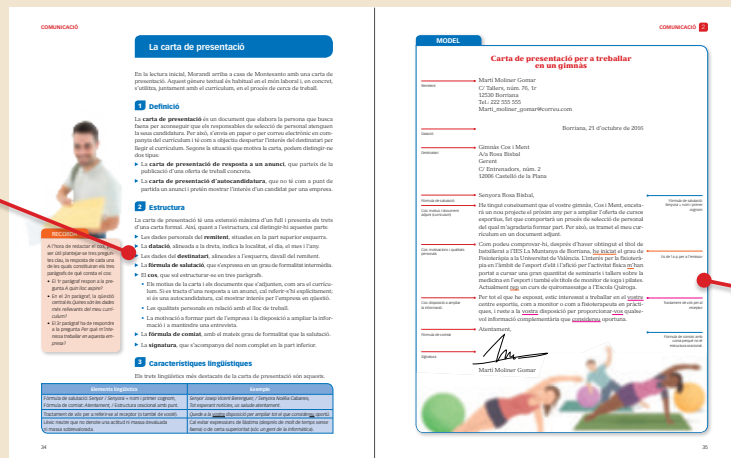
Competència lectora

La segona pàgina proposa la lectura d'un text que tracta del gènere que estudiarem en la unitat.

COMUNICACIÓ: el tema central

El fil conductor de la unitat és el gènere textual. En una pàgina resumim l'estructura i les característiques que presenta.

Model

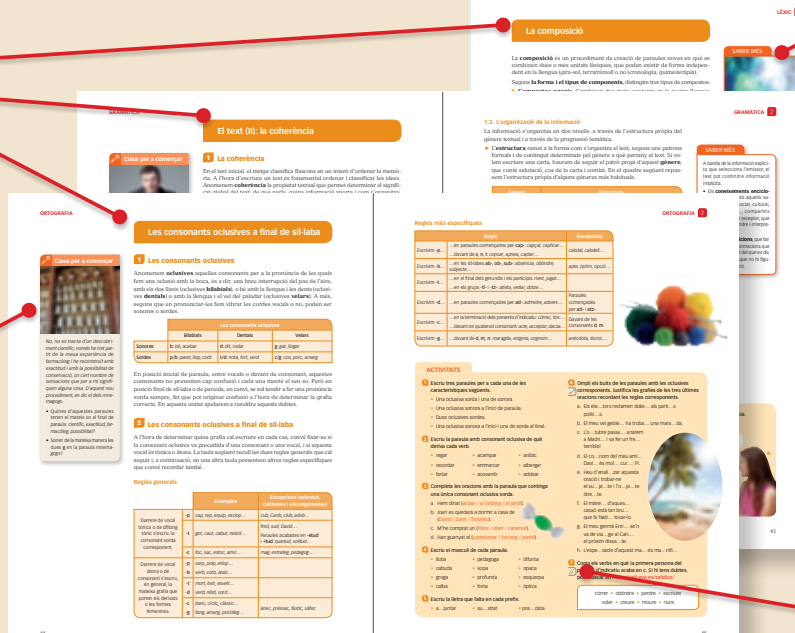
En aquesta pàgina es presenta un text del gènere que s'explica en la pàgina anterior. Se'n marca l'estructura i les característiques principals perquè servisca de model.

Aquesta secció recull
dos o tres textos
corresponents al gènere
textual estudiat,
acompanyats d'activitats
pràctiques per a l'anàlisi.

L'apartat Saber fer consta de dues parts, una dedicada a l'expressió escrita i l'altra dedicada a l'expressió oral.

La part de coneixement de la llengua consta de tres apartats: **Gramàtica, Ortografia i Lèxic**, els continguts dels quals solen relacionar-se amb el gènere estudiat en la unitat.

Saber més

En aquest apartat aportem curiositats i informació addicional. Procurem relacionar els diferents continguts gramaticals amb les tres propietats textuais: **adequació, coherència i cohesió**.

Claus per a començar

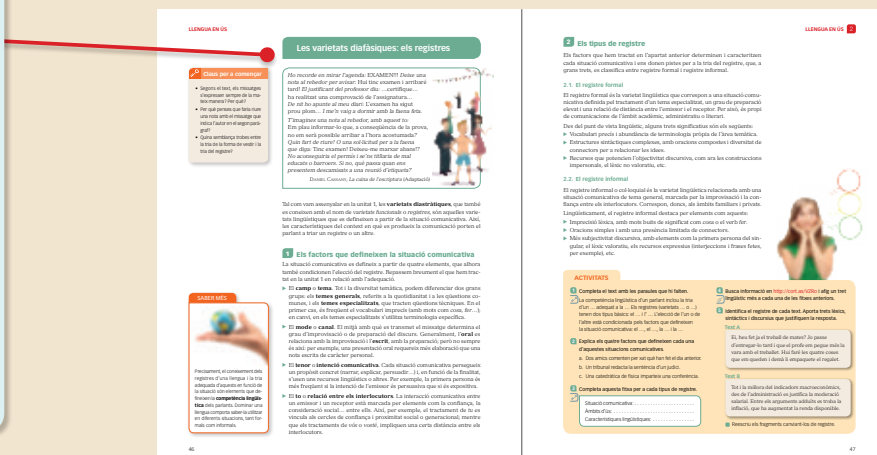
En aquesta secció es reprén la lectura de la unitat per analitzar aspectes gramaticals i ortogràfics amb unes qüestions que exploren els coneixements previs dels alumnes.

Activitats i competències

Tots els apartats s'acompanyen d'un quadre d'activitats, algunes de les quals contenen una icona de competències.

LLENGUA EN ÚS

L'apartat de Llengua en ús es dedica a revisar els conceptes bàsics de la variació lingüística i la sociolingüística, parant una atenció especial al cas valencià. L'apartat s'introdueix mitjançant un text breu, a manera d'anècdota, que farà reflexionar els alumnes sobre el tema tractat.

LITERATURA

L'apartat estudia diferents períodes de la història de la literatura. Les explicacions teòriques s'acompanyen de tres textos que permeten observar-ne les característiques.

LITERATURA

La poesia de la Renaixença

Entre els autors de l'Edat Moderna, el més destacat és Joan Maragall, que desenvolupa la poesia de la Renaixença. Els seus poemes són molt originals i innovadors.

SABER FER

Analitzar la rima d'un poema

La rima és la identitat fonètica entre dues o més versos contigus o allunyats a partir de l'últim síl·laba tònica.

ACTIVITATS

1. Analitzar la rima d'un poema

1. Llegeu el poema i analitzeu la rima.

2. Analitzar la rima d'un poema

2. Llegeu el poema i analitzeu la rima.

BANC D'ACTIVITATS

La unitat es completa amb dos bancs d'activitats, un de nivell bàsic (Nivell I) i un altre de nivell avançat (Nivell II), classificades segons l'apartat a què es refereixen.

BANC D'ACTIVITATS

CONVENCIONS

1. Completa la taula de les convencions.

ACTIVITATS D'ANALISI

1. Analitzar la rima d'un poema

1. Llegeu el poema i analitzeu la rima.

2. Analitzar la rima d'un poema

2. Llegeu el poema i analitzeu la rima.

Saber fer

És una proposta pràctica que permet aplicar els coneixements de la literatura a la vida diària de l'estudiant: a l'anàlisi literària o d'obres d'art...

ACTIVITATS D'ANALISI

La unitat es tanca amb un text seguit d'unes quantes activitats, a partir de les quals es repassaran tots els continguts de la unitat.

ACTIVITATS ESPECIALS

- **TREBALL COOPERATIU.** Aquesta activitat, proposada al final de l'apartat SABER FER d'expressió oral, pretén que cada alumne aporte al grup les seues habilitats i els seus coneixements per reforçar el seu propi aprenentatge i alhora fer millorar els companys.
- **DOSSIER D'APRENENTATGE.** Proposem als alumnes que preparen una carpeta (digital o física) per a arxivar-hi les activitats marcades amb aquesta icona. No és únicament una tasca d'emmagatzematge, sinó que es tracta que reflexionen sobre el seu

aprenentatge. Per això, convé acompanyar el text d'una rúbrica que acordeu al començament de text o d'una reflexió breu que responga a preguntes com les següents:

- He respectat l'estructura del text requerit? Quina part ha faltat o ha sobrat?
- He utilitzat mecanismes per a ligar les idees i evitar la repetició de paraules?
- He fet servir les característiques lingüístiques pròpies del tipus de text?
- He comès moltes errades ortogràfiques i gramaticals? Quines? Quins aspectes he de repassar?

1

El currículum La literatura del segle XIX: moviments i tendències

Llengua

SABER

- El currículum.
- El lèxic procedent del llatí.
- El text (I): l'adequació
- Les síl·labes, l'accentuació i la dièresi.
- La variació lingüística i l'estàndard.

SABER FER

- Comentar un text.
- Escriure un currículum.
- Concertar una entrevista de treball.

Literatura

SABER

- La literatura del segle XIX: moviments i tendències.

SABER FER

- Distingir la pintura realista de la impressionista.

Comencem un curs nou, una etapa més del 'curs de la vida', precisament aquest és el significat original de la paraula llatina *curriculum vitae*, que hem introduït amb total naturalitat en la nostra llengua, juntament amb molts altres llatínismes. Així, mot a mot hem anat construint la nostra llengua. De la mateixa manera, pedra a pedra, coneixement a coneixement, anem configurant el nostre currículum, un document que va començar a utilitzar-se amb aquest sentit en el segle XIX, arran de la revolució industrial. Cues de gent trista, obrers cansats per un treball d'explotació constituïen la realitat que envoltava els artistes de l'època, que afronten de maneres diferents: fugint-ne, amb els somnis i la reivindicació del passat, com els romàntics, o comproment-s'hi retratant i denunciant els aspectes més lletjos de la societat. A quin grup de treball pertanys tu?

Els currículums

Currículum. Del llatí «curri» i «culum». Vol dir 'anar de cul buscant *curro*'. Això ja ho feien els llatins: «Quo vadis!», es deien els llatins quan es trobaven. «Curriculum!». Ah, buf! Molts ja comencen a anar de cul quan el redacten, que és un moment tens. Has de resumir la teua vida, t'has d'explicar. Com sóc jo? Hi ha molta gent que ni ho sap: com ho han d'explicar? No tenen clares ni les dades personals. Un amic meu va posar: «Nom: Joan Cortina. Estat civil: solter. Sexe: escrit i parlat». I no deia cap mentida perquè en parlava molt.

L'apartat de Formació acadèmica no sempre és fàcil d'omplir. A banda de l'ESO i el curset CCC d'acordió «y regalo de guitarra española», de vegades no saps què posar-hi. Jo en conec un que s'ho inventava. Diu: «Total, no m'agafaran igualment!». Si arribava tard a casa i els pares el renyaven, afegia al currículum: «Oient al cicle de conferències *Crim i càstig: temes adjacents*».

I és que en els currículums es menteix molt. Sobretot amb els idiomes. Jo tenia un amic que es va presentar a una faena que deia: «Imprescindible francès». I ell només sabia dir «cafeolé» i «croissant». I va dir: «Mira si sé francès!». I ara treballa en un restaurant a París. Quina sort que ha tingut. Això sí, li demanes una vichysoise i et porta aigua de Vichy i una Schweppes. Com que els francesos són més tolerants, el toleren.

Hui en dia, per a trobar faena és imprescindible saber informàtica. La primera vegada que el meu amic Fajardo va fer un currículum va escriure: «Coneixements d'informàtica nivell de sauri¹». Li dic: «Deus voler dir *usuari*!». Diu: «No, no, és que tinc un ordinador que és de l'era quaternària». En lloc de ratolí, va amb diplotocus i pedals. Molt *xulo*!

Un dels apartats més valorats per les empreses és el de l'Experiència professional. De vegades, massa i tot. L'altre dia vaig llegir: «Es necessita cap de personal menor de 25 anys amb 30 anys d'experiència». És a dir, vaig deduir jo, que ets un espermatozou i ja has de tindre experiència com a cap de personal. [...]

El problema de no tindre experiència és que no saps què posar en el currículum. Jo he arribat a veure escrit: «Gener de 2014: Cangur de la meua cosineta un dia que els meus oncles van anar al teatre». L'altra opció és exagerar-ho una miqueta. Com un amic meu, que va posar «Cap de departament lingüístic». Dic: «Què feies? Traduccions?». Diu: «No, llepava segells». Efectivament, era la llengua més ràpida de l'oficina. [...]

Hi ha gent que opta pels currículums originals. Sempre hi ha qui diu: «Ja ho veuràs, ara jo ací trencaré esquemes», i hi inclou foto de la família, els escriu com si foren anònims, amb lletres retallades... Pensen: «Així es fixaran en mi». I és cert: es fixen en ell a l'hora de descartar personal. El graciós, fora! Jo en conec un que va fer un currículum com aquells llibres infantils amb encunyacions². Hi va pensar molt: quan l'obries, sonava música i, quan passaves pàgina, es desplegava la seua cara en tres dimensions, les empreses on havia treballat, una grangeta amb les vaquetes... El va titular *Teo busca «curro»*. Recorde que li va arribar una carta que deia: «Teo continuarà a l'atur per burro». I el pobre em deia: «La gent no té sentiments». Doncs no en té.

ANDREU BUENAFUENTE,
Allò que dèiem (Adaptació)

¹ **Sauri**: pertanyent als saures, classe de rèptils.

² **Encunyacions**: tècnica de retallada que aporta sensació de tridimensionalitat.

Comentar un text

Comprensió

1 Respon.

- A quin document fa referència el text? Per a què s'utilitza?
- Segons l'autor, és un document fàcil d'elaborar? Per què?
- Quines actituds adopta la gent a l'hora de redactar-ne el contingut? Cita'n almenys tres.

2 Identifica el tema del text.

- ☐ Una visió humorística sobre la creativitat en la presentació de currículums.
- ☐ Una visió humorística sobre el procés d'elaboració d'un currículum.
- ☐ Una visió humorística sobre les persones que busquen faena.

Informació

3 Relaciona cada idea que exposa l'autor amb l'anècdota que aporta per exemplificar-la.

IDEES

1. No es té clara la informació.
2. No es diu la veritat.
3. És imprescindible la informàtica.
4. Es tendeix a l'exageració.

ANÈCDOTES

- A. Anècdota de l'amic dels segells
- B. Anècdota de Joan Cortina
- C. Anècdota del cambrer de París
- D. Anècdota de Fajardo

Interpretació

4 Indica si el to humorístic dels enunciats s'aconsegueix mitjançant un joc de paraules (JP) o una exageració (E). Afeg un altre exemple de cada tipus que s'incloga en el text.

- ☐ a. Currículum. Del llatí «curri» i «culum». Vol dir 'anar de cul buscant *curro*'.
- ☐ b. Això sí, li demanes una vichyssoise i et porta aigua de Vichy i una Schweppes.
- ☐ c. Ets un espermatozou i ja has de tindre experiència com a cap de personal.

Forma

5 Respon.

- Com introdueix el narrador les veus del discurs, en estil directe o indirecte?
- Quin efecte provoca en el lector l'ús d'aquest estil?
- Quin signe s'utilitza per a introduir les veus del discurs? Copia'n un exemple.

6 Tria les parts de què consta el currículum. Quina informació conté cada part?

idiomes • aficions • gustos musicals • experiència professional
informàtica • llocs on s'ha viscut • formació acadèmica • dades personals

El currículum

SABER MÉS

Durant el primer trimestre estudiarem textos de diferents tipus i amb finalitats diferents pertanyents a l'àmbit professional o laboral.

- El **currículum** és un text predominantment descriptiu.
- La **carta de presentació** barreja seqüències descriptives i argumentatives.
- La **sol·licitud** combina les seqüències expositives i argumentatives.

Tot i el to humorístic, la lectura inicial planteja aspectes destacats en l'elaboració del currículum: la dificultat de seleccionar informació, la importància d'estructurar-la en apartats... A continuació aprendrem a fer un currículum.

1 Definició

El **currículum** és un gènere que sintetitza de forma esquemàtica les dades personals, formatives i professionals, amb l'objectiu de participar en un procés de selecció laboral (per a un lloc de treball), acadèmica (per a una beca o un premi), etc. Com que és un document personal, cada candidat pot introduir-hi elements diferenciadors, però hi ha convencions que tots els currículums han de respectar.

2 Estructura

Perquè un currículum siga eficaç, cal que la informació s'agrupe en apartats clarament diferenciats. Així, la persona que fa la selecció pot localitzar-hi dades concretes amb facilitat. Generalment, els apartats d'un currículum són aquests.

- ▶ Les **dades personals**. Inclouen el nom i els cognoms, la data de naixement, el número del document d'identitat, l'adreça, el telèfon, el correu de contacte, etc. També s'acompanyen d'una fotografia.
- ▶ Les **dades acadèmiques**. Recullen, en ordre cronològic, els títols aconseguits o que es cursen actualment, el centre on s'han obtingut i la data de finalització.
- ▶ La **formació**. Fa referència tant als títols acadèmics complementaris (idiomes, certificats d'especialització...) com a les activitats formatives en què s'ha participat (cursos, jornades, congressos, etc.). En aquest segon cas s'indica l'entitat organitzadora, les dates i el lloc de realització, i les hores d'assistència.
- ▶ Les **dades professionals**. Detallen cronològicament els llocs de treball ocupats fins a l'actualitat. En cada cas s'especifica el nom de l'empresa, la tasca desenvolupada i la data d'inici i de finalització del contracte.
- ▶ Els **idiomes**. S'hi sol especificar el domini en cada habilitat lingüística.
- ▶ **Altres dades**. Dóna marge al candidat per a afegir-hi dades que considere rellevants per al treball: coneixements informàtics, habilitats socials, permisos de conducció, etc.

3 Característiques lingüístiques

En el currículum resulten significatius els elements lingüístics següents.

Elements lingüístics	Exemple	
Utilització de tipografia neutra, amb opcions com Palatino o Times New Roman, i ús de la negreta per a delimitar els apartats.	Formació acadèmica	
Encapçalament de totes les dades amb la mateixa categoria gramatical, el substantiu.	• <i>Títol de batxiller</i> <i>Títol de graduat en educació secundària obligatòria</i> <i>Coneixements informàtics a nivell d'usuari</i>	
Ús de guions i pics per a estructurar la informació dins dels apartats.	– <i>Curs d'estiu...</i> – <i>Jornades...</i>	• <i>Curs d'estiu...</i> • <i>Jornades...</i>

MODEL

Currículum d'un mestre

Dades personals

Nom i cognoms: Àlex Vilà Calabuig
Data de naixement: 10 de juny de 1990
DNI: 33.333.333-A
Domicili: C/ Rosa Sensat, núm. 15, 4t-8a
 12192 Vilafamés (la Plana Alta, Castelló)
Tel.: 222 000 222
Adreça electrònica: alex_vila_cal@correu.com

Adreça electrònica formal,
sense la inclusió de
malnoms

Dades acadèmiques

Formació acadèmica

2009-2013 Grau en Mestre d'Educació Infantil. Universitat Jaume I de Castelló. Nota mitjana: 9

Formació

Altres títols de formació

2013 Diploma de Mestre en Valencià. Universitat de València.
 2012 Nivell GESE 11 (equivalent al C1). Trinity College London.
 2007 Valencià N3 (nivell mitjà). Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià.

Ordenació cronològica de
les dades: de més recent a
més antic

Formació

Cursos acadèmics

2012 Seminari «Primeros auxilios en educación infantil y primaria» (30 hores). Universitat Catòlica de València.
Seminari «Alimentación y nutrición en la escuela» (380 hores). Asoenfermería.
 2013 Curs «Pedagogia terapèutica en les alteracions del comportament» (380 hores). Universitat Oberta de Catalunya.

Encapçalament de les
dades amb un substantiu

Dades professionals

Experiència professional

2014 Mestre d'Educació Infantil (aula de 4 anys) al centre concertat El Pinar de Castelló de la Plana (d'octubre a abril per cobrir una baixa).
 2013 Educador del menjador del Col·legi Públic La Rosa de Vilafamés.

Idiomes

Idiomes

	Parlar	Escoltar	Llegir	Escriure
Castellà	Molt bé	Molt bé	Molt bé	Molt bé
Valencià	Molt bé	Molt bé	Molt bé	Molt bé
Anglès	Regular	Bé	Bé	Bé
Francès	Regular	Regular	Regular	Regular

Altres dades: capacitats, habilitats i interessos

Altres dades

- Capacitat per a treballar en grup.
- Habilitat creativa per a proposar noves dinàmiques d'aula.
- Interés per continuar formant-se en noves metodologies de treball.

Pics: structuren les dades
de l'apartat.

Currículum per a plaça de socorrista

Nom i cognoms: Carla Morató Carbonell

Tel.: 555 555 555

Adreça electrònica: Carla_Morato@correu.com

Formació acadèmica

- 2015 Estudiant de 1r curs del Grau de Farmàcia a la Universitat d'Alacant.
- 2014 Títol de batxiller. Nota mitjana: 9,5 Nota de la PAU: 13

Cursos i títols oficials

- 2013 Títols de Salvament i Socorrisme Aquàtic, de Primers Auxilis i Suport Vital Bàsic. Federació de Salvament i Socorrisme.
- 2013 Valencià N3 (grau mitjà). Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià.
- 2012 Anglès (nivell B2). Escola Oficial d'Idiomes.
- 2012 Francès (nivell B1). Escola Oficial d'Idiomes.

Experiència laboral

- 2015 Classes particulars de Matemàtiques de tots els nivells.
- 2014 Monitora ajudant a l'Escola d'Estiu de Dénia.

Idiomes

	Parlar	Escoltar	Llegir	Escriure
Castellà	Molt bé	Molt bé	Molt bé	Molt bé
Valencià	Molt bé	Molt bé	Molt bé	Molt bé
Anglès	Bé	Regular	Bé	Bé
Francès	Regular	Regular	Regular	Regular

Altres dades

Dispose de permís de conduir i tinc moltes habilitats per a les relacions socials i per al tracte amb xiquets. A més, he assistit durant molts anys a cursos de natació al Poliesportiu Municipal de Xàbia, de manera que podria impartir cursos de natació d'iniciació.

ACTIVITATS

- 1 Escriu un nom equivalent per al títol dels tres apartats centrals del currículum tenint en compte l'estructura que s'explica en la pàgina 10.
- 2 Indica la informació que falta en l'apartat de dades personals.
- 3 Explica si la indicació de les notes acadèmiques és una informació rellevant o secundària. En quins casos s'ha d'indicar?
- 4 Marca la informació que pot deduir el personal de selecció a partir de la informació de «Cursos i títols oficials». Justifica-ho.
 - ☐ Saber quines aficions té i quins són els seus gustos.
 - ☐ Saber si és una persona constant i en formació permanent.
- 5 Justifica si l'aspirant a la plaça de socorrista té un perfil adequat o no.
- 6 Reescriu l'apartat «Altres dades» esquematitzant la informació que s'hi proporciona. No oblidis seguir els trets lingüístics estudiats.

Currículum de Homer Simpson

Nom i cognoms: Homer Simpson
Estat civil: casat **Edat:** 60 anys
Tel.: 0404 28428
A/e: Homer_ellmillor@correu.com

Formació acadèmica

- Postgrau en Dones, 1982
- Escola Secundària de Springfield, 1970. Nota: 5,01

Experiència laboral

- Assegurador de bebés, des de 1984
- Actor de veu en el programa Spoochie (2007-2009)
- Ensinistrador de gossos (2010)
- Inspector de seguretat de la Planta Nuclear de Springfield (des de 1990 fins a l'actualitat)

Habilitats

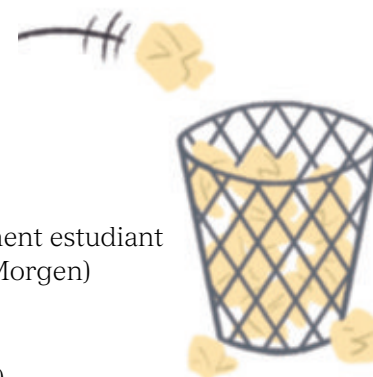
- Control nuclear
- Programació

Idiomes

- Anglès (llengua materna)
- Alemany (Avançat. Actualment estudiant de l'acadèmia local Guten Morgen)

Altres coneixements

- Adobe Photoshop (Avançat)
- Llenguatge corporal, microexpressions (Intermedi)

ACTIVITATS

- 1 Fixa't en les dates que s'inclouen en «Formació acadèmica» i «Experiència laboral», i respon.
 - S'exposen sempre seguint el mateix criteri?
 - Segueixen sempre un ordre cronològic descendent?
 - Reescriu els apartats seguint un criteri coherent.
- 2 Respon. Quina dada personal no s'expressa de manera adequada?
- 3 Canvia el format de l'apartat «Idiomes» seguint el model del currículum de la pàgina 11.

➔ SABER FER

Escriure un currículum

Després d'haver analitzat diversos currículums, és el moment de redactar-ne un. Aquesta activitat et permetrà aplicar els aspectes treballats en l'apartat i, el que és més important, et prepararà per redactar el teu quan siga necessari.

1. PLANIFICACIÓ

1r Selecciona les dades i agrupa-les en apartats.

- Anna Ros Gisbert (Elx, 1992)
- Curs de la UNED «Assessoria financera» (150 hores) 2014
- Graduada en Economia (Universitat d'Alacant, 2015)
- Sé treballar en grup i assumir responsabilitats.
- Domini oral i escrit d'anglès.
- Taller de la UOC «Models de banca» (100 hores) 2015
- 2015: classes particulars

2. REDACCIÓ

- ✎ Escriu (o inventa si cal) les dades personals i estableix un espai per a la fotografia.
- ✎ Elabora els apartats de Dades acadèmiques i de Formació. En cas d'haver-hi més d'una referència, ordena-les cronològicament.
- ✎ Redacta l'apartat d'Experiència laboral.
- ✎ Presenta la informació d'Idiomes i Altres dades amb el format del text model.

3. TEST DE CORRECCIÓ I AUTOAVALUACIÓ

El currículum presenta tots els apartats estudiats?

SÍ ☐ NO ☐

Les dades estan ordenades i es reconeixen amb facilitat els apartats?

SÍ ☐ NO ☐

Has utilitzat la mateixa categoria gramatical per a encapçalar totes les referències?

SÍ ☐ NO ☐

Hi ha pics o guions que estructurin la informació?

SÍ ☐ NO ☐

Concertar una entrevista de treball

El procés de selecció per a un lloc de treball comença amb la valoració del currículum dels candidats i continua normalment amb una entrevista personal amb alguns d'ells. Per concertar l'entrevista, els responsables de l'empresa es posen en contacte amb els candidats, que han de tindre cura a l'hora d'expressar-se perquè la impressió que trasmeten en aquesta conversa breu influeix també en la decisió final.

ESCOLTA I ANALITZA

- 1 Observa aquesta targeta de presentació i fes-ne una amb les dades del personatge de l'audició.

- 2 Marca. Quines franges horàries ja estan cobertes per les entrevistes i no pot triar Enric Boira?

- ☐ De 9.00 a 9.30 h ☐ De 9.45 a 10.15 h ☐ De 10.30 a 11.00 h ☐ D'11.15 a 11.45 h
☐ De 12.00 a 12.30 h ☐ De 12.45 a 13.15 h ☐ De 13.30 a 14.00 h ☐ De 14.15 a 14.45 h

- 3 De la conversa, es desprén que el candidat s'ha documentat prèviament sobre l'empresa en què vol treballar. Copia les informacions que ha consultat i explica quines dades de l'audició ho mostren.

- Els productes fabricats
- L'estructura dels òrgans directius
- La localització
- Les perspectives de creixement
- La posició que ocupa en el mercat
- El nombre de treballadors

PREPARA I PARLA

- 1 Triu un company o una companya i prepareu la conversa. De primer, inventeu el perfil dels personatges.

RESPONSABLE DE L'EMPRESA ► Nom, càrrec, oferta de treball i dies previstos per a les entrevistes

CANDIDAT AL LLOC DE TREBALL ► Nom, perfil, interessos en el lloc de treball i disponibilitat per a l'entrevista

- 2 Penseu les fórmules de salutació i de presentació per a introduir la conversa.

- 3 Elaboreu el guió de la part central de la conversa a partir d'aquestes preguntes.

- Per què telefona el responsable de l'empresa al candidat?
- De quina manera mostra el candidat el seu interès per l'empresa i la faena?
- Quin dia i a quina hora concerteu l'entrevista?

- 4 Planifiqueu el tancament de la conversa seguint els passos següents.

1r Recordatori de la cita concertada 2n Agraïment del candidat per l'atenció 3r Comiat

- 5 **TREBALL COOPERATIU.** Escenifiqueu la conversa i demaneu a la resta de la classe que valore tant els aspectes positius com aquells que caldria millorar.

VOCABULARI

cap	recursos humans
cobrir	aconseguir
telefonar	molt de gust
d'acord	per descomptat

El lèxic procedent del llatí

La majoria de les paraules que formen el lèxic de la nostra llengua són el resultat de l'evolució de les **paraules llatines**, ja que l'imperi romà s'estengué arreu de la zona mediterrània i el llatí hi esdevingué la llengua dominant durant segles. En aquesta herència lèxica del llatí, distingim entre paraules patrimonials i cultismes.

- ▶ Les **paraules patrimonials** o **populars** són mots d'origen llatí que han perviscut a través dels segles, modificats per l'acció del temps i pels contactes amb altres llengües.

Es tracta de paraules pertanyents al vocabulari general, lligat a les experiències de la vida humana: de MATREM es va crear *mare*; de FILIUM, *fill*...

- ▶ Els **cultismes** són paraules preses del llatí, que no han experimentat tants canvis formals com les patrimonials. Moltes d'aquestes paraules es van incorporar a la nostra llengua en determinats moments històrics en què el desenvolupament cultural i científic exigia noves paraules per a designar nous conceptes.

Per exemple, del llatí OCULUM es va crear la paraula patrimonial *ull* i el cultisme *oculista*, que respecta l'arrel llatina.

En la nostra llengua també hi ha paraules preses directament del llatí, sense cap canvi formal o amb un canvi molt lleu, que anomenem **llatinismes**. Cal distingir dos tipus de llatinismes:

- ▶ Els que s'han incorporat a la nostra llengua com qualsevol altre **manlleu** i, per tant, s'inclouen en el diccionari i segueixen les nostres normes de flexió i, fins i tot, ortogràfiques pròpies. Per exemple, *pòdium* → *pòdiums*.
- ▶ Els que s'han de considerar **estrangerismes**, ja que no formen part del nostre sistema lingüístic, no s'inclouen en el diccionari, s'han d'escriure en cursiva i mantenen la flexió pròpia del llatí. És el cas del mot *insula*; en plural, *insulae*.

SABER MÉS

Alguns dels canvis més significatius que hi ha hagut en les paraules patrimonials són els que segueixen:

- Palatalització de la / al començament de mot: *lunam* → *lluna*.
- Sonorització de les oclusives entre vocals o dels grups *pr*, *cr*, *tr*, *pl*, *cl*, *tl*: *acutum* → *agut*.
- Canvi de la *i* breu tònica per *e*: *pilum* → *pèl*.
- Caiguda de la vocal posttònica: *litteram* → *lletra*.
- Els grups llatins -GN- i -NN- es converteixen en *ny*: *canna* → *canya*.

ACTIVITATS

- 1 Tria i respon. Quin tipus de paraula és *currículum*?

- llatinisme (manlleu)
- paraula patrimonial
- llatinisme (estrangerisme)
- cultisme

- Justifica la resposta i investiga com s'ha incorporat aquesta paraula a altres llengües pròximes, com el castellà. Fes servir el Cercaterm: www.termcat.cat

- 2 A partir de l'ètim llatí i de la imatge, esbrina la paraula patrimonial corresponent i un cultisme.

PUGNUM

LOCUM

STRICTUM

- 3 Reconeix en cada sèrie de paraules l'ètim llatí, la paraula patrimonial, el cultisme i el llatinisme. Ratlla la paraula que no forme part de la sèrie.

- espèculum, espill, espècie, SPECULUM, especular.
- pòdium, puig, podar, podòleg, PODIUM.
- medi, mèdium, mèdic, MEDIUM, mig.

- Quina regla de canvi pots deduir a partir de la terminació llatina -DIUM?

- 4 Indica quina regla segueix cada una de les paraules patrimonials següents.

PETRAM	▶ pedra	LINGUAM	▶ llengua
ANGULUM	▶ angle	SECUNDUM	▶ segon

- Escriu cultismes corresponents als mots patrimonials anteriors. Pots usar el diccionari: dlc.iec.cat

El text (I): l'adequació

Claus per a començar

La lectura inicial de la unitat és un monòleg humorístic de Buenafuente, emès en televisió i transcrit posteriorment.

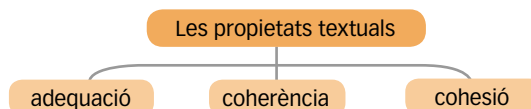
- Creus que un monòleg oral podria considerar-se un text? Per què?
- Quina finalitat té la lectura? Què busca l'autor?

1 El text i les propietats textuais

Durant molts anys, l'estudi de la gramàtica s'ha reduït a l'estudi de les paraules o de les oracions més o menys breus. Cap a l'any 1970 sorgeix una nova perspectiva per a estudiar les llengües, la **lingüística textual**, que se centrarà en l'estudi del text, a partir del qual es podran observar i treballar unitats més menudes.

Segons el nou enfocament, el **text** és la unitat màxima de comunicació, formada per un conjunt d'enunciats relacionats entre si i relacionats amb el context en què es produeixen. Cal tindre en compte, però, que amb la paraula *text* no ens referim només a produccions escrites (poden ser escrites o orals), ni tampoc a un conjunt llarg de paraules: un text pot ser una paraula, una oració o fins i tot un llibre sencer.

En un text, les unitats inferiors (oracions i sintagmes) no es combinen aleatòriament, sinó que ho fan d'una manera ordenada atenent tres **propietats bàsiques**: l'adequació, la coherència i la cohesió.

- ▶ L'**adequació** és la propietat que s'encarrega que el text s'adapte correctament al context en què té lloc.
- ▶ La **coherència** és la propietat referida a la selecció i l'organització de la informació: és a dir, el tema i l'estructura del text.
- ▶ La **cohesió** és la propietat que permet relacionar entre si les diverses unitats que componen el text (oracions i paràgrafs).

En aquest primer tema tractarem l'adequació i, en els temes següents, estudiarem les altres propietats textuais, la coherència i la cohesió.

ACTIVITATS

- 1 Llig les definicions següents i fes les activitats que hi ha a continuació.

Un text és una unitat comunicativa feta per un o més emissors, per a un o més receptors, tenint en compte un o més contextos. (Julio Calvo)

Un text és un pícnic en què l'autor posa les paraules i el lector, el sentit. (Jean Baudrillard)

Un text és un conjunt de paraules que ocupa uns quants fulls. (Jaume Peris)

Un text és un teixit en què les paraules se situen com els fils d'una trama i es van lligant les unes amb les altres. (Ángel López)

- Quines dues definicions responen al significat de text segons la lingüística textual? Copia-les en el quadern.
- De les definicions que has copiat, subratlla de roig la que fa referència a l'adequació i de blau, la que fa referència a la coherència i cohesió.
- Si diem que fer un text és com fer un menú, a quina propietat correspondria cada aspecte?
 - Ordre dels plats (aperitiu, 1r plat, 2n plat, postres).
 - Tria dels plats segons el comensal i l'estació de l'any.
 - Elaboració dels plats combinant ingredients.

- 2 Fes un esquema que incloga les propietats i l'element que correspon a cada una: context, tema, enllaços.

2 L'adequació

Acabem de veure que l'**adequació** és la propietat que permet relacionar el text amb el context en què té lloc. Per a aconseguir que un text siga adequat, cal tindre en compte dos aspectes:

- ▶ Els factors de la situació comunicativa, que determinaran el registre.
- ▶ La intenció comunicativa del text, que determinarà la funció del llenguatge predominant i també la tria del tipus de text.

2.1. Els factors de la situació comunicativa

Perquè un text siga adequat, s'ha d'ajustar als factors que defineixen tota situació de comunicació: el **camp**, el **mode** i el **to**.

- ▶ El **camp**, també anomenat *tema*, fa referència al grau d'especialització del missatge. Per exemple, si parlem d'un tema quotidià utilitzarem un llenguatge diferent del que fariem servir si parlàrem d'un tema científic.
- ▶ El **mode** té a veure amb el canal (oral o escrit) i amb el grau de preparació del text (planificat o espontani).
- ▶ El **to** remet a la relació que mantenen els interlocutors entre ells, que determinarà el grau de formalitat del text (formal o informal).

La combinació d'aquests factors configurarà l'**àmbit d'ús** del text, que determinarà el **registre** adequat: vulgar, col·loquial, estàndard i culte.

Àmbit d'ús	Acadèmic	Literari	Administratiu	Periodístic	Publicitari	Privat
Registre	Culte		Estàndard			Col·loquial Vulgar

Tot i el contingut d'aquesta taula, cal tindre en compte que la llengua no són compartiments estancs i, per tant, en un mateix àmbit d'ús pot haver-hi combinació de registres diferents. Per exemple, en un text literari pot haver-hi presència de registre col·loquial, que reflectisca la parla dels personatges.

2.2. La intenció comunicativa

La intenció comunicativa fa referència a la finalitat del text, és a dir, què vol aconseguir l'emissor. També s'anomena **tenor** i sovint sol considerar-se com un dels factors que caracteritza la situació comunicativa.

Segons el propòsit amb què produïm un text (contar un fet, demanar una cosa...), utilitzarem una funció del llenguatge. Aquestes funcions determinaran, a més, la tria del tipus de text (narratiu, descriptiu, argumentatiu...) i el gènere (notícia, guia de viatges...). Les **funcions del llenguatge** són les que segueixen:

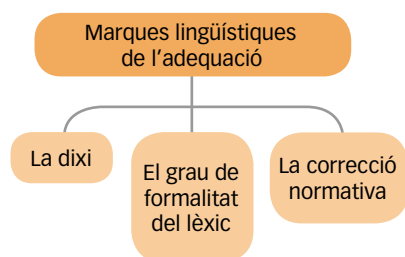
- ▶ La funció **referencial**, relacionada amb l'intercanvi d'informació. Predomina en les notícies, els llibres de text, l'exposició oral d'anècdotes...
- ▶ La funció **expressiva**, que serveix per a expressar emocions i que s'utilitza, sobretot, en les converses orals.
- ▶ La funció **conativa**, per la qual es transmeten ordres o suggeriments.
- ▶ La funció **fàtica**, relacionada amb l'inici, el manteniment o la finalització d'una situació de comunicació. Es reflecteix en expressions com ara *com va?*, *d'acord?*, *això mateix*, *ja ho veig*...
- ▶ La funció **poètica**, que té una finalitat estètica i és la pròpia de la llengua literària, ja que es relaciona amb les figures estilístiques i els jocs de paraules.
- ▶ La funció **metalingüística**, que serveix per a parlar de la llengua mateixa (gramàtiques, diccionaris...) i per a fer més clar el missatge.

INTENCIÓ = TIPUS DE TEXT

RECORDA

Segons la intenció amb què s'escriuen, distingim els **tipus de text** següents:

- **Narratiu**: per a contar fets, accions o històries.
- **Descriptiu**: per a explicar qualitats d'objectes, de persones o de llocs.
- **Argumentatiu**: per a defensar una idea amb proves i arguments.
- **Expositiu**: per a explicar un tema i aportar-ne informació.
- **Instructiu**: per a transmetre ordres, normes o procediments.
- **Conversacional**: per a reflectir la interacció comunicativa entre dues o més persones.
- **Retòric**: per a dotar el llenguatge d'efectes estètics.
- **Predictiu**: per a avançar esdeveniments que encara no han tingut lloc.

3 Les marques lingüístiques de l'adequació

Per a determinar que un text està elaborat amb adequació pragmàtica, cal analitzar unes marques lingüístiques determinades: la dixi personal, el grau de formalitat del lèxic i la correcció normativa.

3.1. La dixi

Anomenem **dixi** el mecanisme que permet fer presents en un text els elements del context: l'emissor i el receptor d'una situació de comunicació, l'espai i el temps. Les marques lingüístiques dítiques només es poden interpretar si els dos interlocutors comparteixen el context. Segons l'element del context a què es refereix, distingim tres tipus de dixi: personal, espacial i temporal.

- La **dixi personal**, que fa referència a l'emissor i al receptor que participen en una situació de comunicació. Les marques lingüístiques de la dixi personal són, bàsicament, de tres tipus: els **pronoms personals**, els **morfemes verbals** i els **possessius**, en els tres casos de primera i segona persona (la tercera persona no és dítica, ja que no és present explícitament en la comunicació). Observem-ho amb un exemple:

Nosaltres preferim anar a l'excursió amb el nostre cotxe.

En aquest cas, el pronom personal *nosaltres*, el morfema verbal *im* i el possessiu *el nostre* indiquen qui és l'emissor del missatge.

Dins de la dixi personal, n'hi ha un subtipus que informa del grau de formalitat que s'estableix entre l'emissor i el receptor: es tracta de la **dixi social**, que es reflecteix en la tria dels pronoms *tu*, *vosté* o *vós*, o en la presència de diverses fórmules apel·latives: *estimat*, *benvolgut*, *distingit*, etc.

- La **dixi espacial** reflecteix la proximitat o la distància de l'element assenyalat respecte a l'emissor: els adverbis de lloc, els demostratius i els pronoms neutres.
- La **dixi temporal** comprén tots aquells elements que informen del moment en què es desenvolupa la situació de comunicació: els adverbis de temps i els morfemes verbals de present, passat i futur.

3.2. El grau de formalitat del lèxic

Una altra de les marques lingüístiques de l'adequació en un text és el **grau de formalitat del lèxic**:

- En els **registres informals** s'utilitza un lèxic menys variat i poc precís (en què predominen paraules vagues i imprecises com *cosa*, *dir*...), amb repeticions i ús de mots genèrics.
- En els **registres formals**, per contra, el lèxic és precís (per exemple, s'usa *afirmar*, *asseverar*... en comptes de *dir*) i hi són molt abundants els termes especialitzats (paraules tècniques relacionades amb un tema concret).

3.3. La correcció normativa

A l'hora de produir un text adequat, a més d'ajustar el grau de formalitat del lèxic que utilitzem, també triarem formes fonètiques, morfosintàctiques i semàntiques que s'ajusten a les normes de la **correcció normativa**: un text amb errades ortogràfiques i gramaticals, poc respectuós amb la llengua normativa, no s'adapta al context i, per tant, no és adequat.

Amb tot, cal tindre en compte també el grau de formalitat del text: en contextos més formals, la correcció normativa ha de ser absoluta; en canvi, en contextos més informals, s'accepta una certa relaxació.

ACTIVITATS

- 3 Escriu vertader (V) o fals (F) al costat de cada enunciat i corregeix els enunciats falsos.

- ☐ a. L'adequació depèn dels factors de la situació comunicativa i del tema del text.
- ☐ b. Els factors de la situació comunicativa són camp, mode, tenor i to.
- ☐ c. Les funcions del llenguatge es relacionen amb el canal del text.
- ☐ d. Els pronoms personals de primera, segona i tercera persona són díctics personals.
- ☐ e. Els registres formals es caracteritzen per l'ús de termes especialitzats.

- 4 Uneix cada terme amb el significat corresponent i fes un esquema dels factors de la situació comunicativa.

tema	•	to
canal	•	camp
relació entre interlocutors	•	tenor
finalitat comunicativa	•	mode

- 5 Escriu una oració per exemplificar cada una de les funcions del llenguatge següents.

- Funció fàtica ► • Funció expressiva ►
- Funció conativa ► • Funció metalingüística ►

- 6 Tria un tret de cada parell per caracteritzar cada un dels tipus de text.

oral espontani / oral planificat
escrit espontani / escrit planificat

- Un míting d'un polític.
- Una conversa telefònica.
- Un missatge de WhatsApp.
- Una autobiografia.
- Un telenotícies.
- Una conversa entre amics a l'eixida de classe.

- 7 Descriu el to dels textos anteriors i el registre que s'hi sol fer servir.

- 8 Escriu una oració per a cada una de les descripcions següents.

- Oració amb un díctic personal i un díctic temporal.
- Oració amb un díctic temporal i un díctic espacial.
- Oració amb dos díctics temporals, un díctic espacial i un de personal.

- 9 Llig el text fixant-te en les paraules o expressions subratllades i copia en el quadern les que siguin díctiques.

ENRIC: Bona vesprada.

FERRAN: Bona vesprada.

ENRIC: M'han dit que l'entrevista és ací...
Vosté és de l'empresa?

FERRAN: No, sóc un candidat

ENRIC: Ah, jo també. Encantat.

FERRAN: Igualment.

ENRIC: T'han explicat alguna cosa?

FERRAN: No, no res. És poc convencional açò.

ENRIC: No ho sé... Jo he hagut de contractar gent i, al final, el que em fa decidir són els petits detalls. La manera de vestir, com m'han donat la mà... I el cotxe. Un cotxe diu molt del seu propietari.

MERCÈ: Ei, s'ha obert això.

CARLES: Doncs, mira a veure què hi ha.

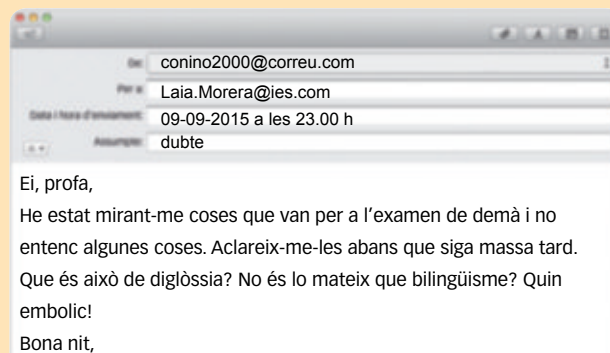
MERCÈ: Un sobre i un cronòmetre. (Llegint.)

«Seguint el protocol establert per la nostra central a Suècia, aquesta vesprada encetem la darrera fase del procés de selecció per a accedir al càrrec de director comercial.»

JORDI GALCERÁN, *El mètode Grönholm* (Adaptació)

- 10 Analitza els factors que defineixen la situació comunicativa d'aquest text. Després, respon.

- Creus que el resultat és adequat a la situació comunicativa?
- Quin registre s'hi ha utilitzat? Posa'n exemples.

- 11 Reescriu el text anterior utilitzant el registre contrari.

Les síl·labes, l'accentuació i la dièresi

Claus per a començar

La primera vegada que el meu amic Fajardo va fer un currículum va escriure: «Coneixements d'informàtica nivell de sauri». Li dic: «Deus voler dir usuari!». Diu: «No, no, és que tinc un ordinador que és de l'era quaternària». En lloc de ratolí, va amb *diplodocus* i pedals. Molt xulo!

- Quantes paraules de tres síl·labes hi ha en el text? Quina trisíl·laba conté diftong?
- Quines paraules són planes?
- Per què *quaternària* no porta dièresi sobre la u?

RECORDA

Els **diftongs** són grups de dues vocals que formen part de la mateixa síl·laba; poden ser creixents o decreixents:

- **Creixents:** *gua* (*llegua*), *güe* (*següent*), *güi* (*pingüi*), *guo* (*llençota*), *qua* (*quatre*), *qüe* (*passatger*), *qüi* (*terraquí*), *quo* (*quota*), *ia* inicial de síl·laba (*iaia*), *io* inicial de síl·laba (*iogurt*), *ie* inicial de síl·laba (*veiem*).
- **Decreixents:** *ai* (*afaitar*), *au* (*pauta*), *ei* (*reina*), *eu* (*seure*), *iu* (*piular*), *oi* (*boira*), *ou* (*coure*), *ui* (*cuina*).

1 La separació sil·làbica

Les **síl·labes** són unitats de pronúncia que emetem quan parlem i que tenen, com a mínim, una vocal. Per exemple:

te-lè-fon

ba-lla-rí

gim-nàs-ti-ca

pi-lo-ta

A l'hora de separar les síl·labes d'una paraula, com ara a final de ratlla, cal tindre en compte les consideracions següents:

Es parteixen sempre		No es parteixen mai	
Les vocals que formen un hiat	<i>a-vi-ó, far-mà-ci-a, su-or, ti-a-ra</i>	Els diftongs i els triptongs	<i>pa-lau, cin-quan-ta, cui-ras-sa, a-guai-tar</i>
Els dígrafs rr, ss, ix, tj, tg, tx, tz, ll	<i>car-rer, pas-sar, cai-xa, plat-ja, jut-ge, met-xa, dot-ze, vil-la</i>	Els dígrafs gu, qu, ll, ny, ig	<i>gui-a, qui-lo, co-lla, ri-nya, ma-reig</i>
Els elements d'una paraula composta	<i>in-hu-mà, al-ho-ra, nos-al-tres</i>	Les vocals i/u consonàntiques	<i>io-gurt, hie-na, fe-ies, ia-ios, mo-uen</i>

2 L'accentuació

En cada paraula hi ha una **síl·laba tònica**, que és aquella que es pronuncia amb més força, i unes **síl·labes àtones** (les restants).

Segons quina siga la síl·laba tònica, classifiquem les paraules en **agudes**, **planes** i **esdrúixoles**, cada una de les quals presenten unes regles d'accentuació característiques.

Les vocals **i, u** porten sempre accent tancat (´), mentre que la vocal **a** sempre el porta obert (˘). Les vocals **e, o**, d'altra banda, porten accent obert o tancat segons que la vocal siga oberta o tancada.

L'accentuació de les paraules agudes

Les **paraules agudes** són aquelles la síl·laba tònica de les quals és l'**última**: **fus-ter**. Porten accent en els casos següents:

- ▶ Quan acaben en vocal que no forma part d'un diftong: *camí, valencià*.
- ▶ Quan acaben en vocal seguida de **-s**: *compàs, espés, arròs*.
- ▶ Quan acaben en **-en, -in**: *comprén, Berlín*.

L'accentuació de les paraules planes

Les **paraules planes** són aquelles la síl·laba tònica de les quals és la **penúltima**: **ca-di-ra**. Porten accent en els casos següents:

- ▶ Quan acaben en consonant, excepte vocal seguida de **-s** o **-en, -in**: *túnel, òptic*.
- ▶ Quan acaben en diftong: *anàveu*.

L'accentuació de les paraules esdrúixoles

Les **paraules esdrúixoles** són aquelles la síl·laba tònica de les quals és l'**an-tepenúltima**. Porten accent sempre: *fàbrica, història, espècie*.

3 La dièresi

La dièresi (¨) és un signe gràfic que escrivim sobre la u o la i en dos casos:

- Per a indicar que la u sona en els diftongs *güe, qüe, güi, qüi*:

paraigüer qüestionari pingüí terraqüi

- Per a indicar que les vocals i o u no formen diftong amb la vocal anterior:

pro-du-ït ba-ül a-mo-ï-nar pe-üc

Estalvi de la dièresi

En alguns casos, però, no hem d'usar dièresi per a desfer un diftong:

- Quan, segons les regles d'accentuació, podem escriure accent: *juí*.
- En els gerundis i els infinitius: *conduint, traduir*.
- En els verbs en futur o en condicional: *obstruirà, lluiria*.
- En els compostos formats per un prefix acabat en vocal seguit de i, u: *coincidir, contraindicació, preinscripció, reutilitzar*.
- En els sufixos *-isme, -ista* i en les terminacions *-um, -us*: *europèisme, egoïsta, pòdium, Màrius*.

ACTIVITATS

- 1 Separa les síl·labes d'aquestes paraules.

• estudiar	• dibuix	• horitzontal
• canyella	• assassinat	• paral·lel
• Paraguai	• piragüista	• coalició
• desitjàveu	• quocient	• vosaltres

- 2 Classifica aquestes paraules segons que continguin un diftong o un hiat.

• llengüeta	• iarda
• evacuar	• cuinera
• història	• quadre
• valuós	• fruita

Contenen diftong ►

Contenen hiat ►

- 3 Escriu accent o dièresi, si cal, en les paraules següents. Justifica l'ortografia en cada cas.

• distribuir	• Lluís	• ateisme
• raim	• Gloria	• paraigua
• cafeïna	• serie	• Ramon

- 4 Encercla la paraula ben escrita de cada parell.

• conduir / conduïr	• ensaimada / ensaïmada
• païs / país	• ruïnes / ruines
• llua / lluaia	• anaveu / anàveu
• quallada / qüallada	• tradüiria / traduiria

- 5 Posa accent o dièresi en totes les paraules que calga.

- Raul s'unta la ferida amb un unguent que li han donat a la farmacia.
- En l'últim paragraf d'aquesta enciclopedia hi ha un missatge ocult.
- Quan vosaltres els contaveu aquell acudit tan gracios, els xiquets sempre reien.
- Ahir localitzarem en un globus terraqui alguns països: Peru, Suïssa, Australia i Pakistan.
- La meua cosina bilbaina ha vingut a Valencia a passar uns quants dies amb la familia.

- 6 Completa cada paradigma verbal.

- Jo cantava; Tu ...; Ell/-a ...; Nos. ...; Vos. ...; Ells/-es ...
- Jo conduïa; Tu ...; Ell/-a ...; Nos. ...; Vos. ...; Ells/-es ...
- Jo parlaria; Tu ...; Ell/-a ...; Nos. ...; Vos. ...; Ells/-es ...
- Jo traduiré; Tu ...; Ell/-a ...; Nos. ...; Vos. ...; Ells/-es ...

- 7 Posa els accents i les dièresis que hi falten.

L'entrevista és una de les passes més importants en el camí cap a una ocupació. Per a superar-la amb èxit, cal conèixer les característiques que ofereix. L'objectiu és que sobreisques de la resta de candidats i que demostres l'adequació i la idoneïtat del teu perfil per a la plaça, destacant les teues experiències previes.

La variació lingüística i l'estàndard

Claus per a començar

- Quina impressió et causa un text amb faltes d'ortografia? Comparteixes l'opinió de l'autor en aquest sentit?
- Creus que un text amb incorreccions pot arribar a dificultar la comprensió entre els parlants?
- Com s'aprenen els usos correctes d'una llengua?

Dies enrere, una amiga que ha passat anys rebent currículums de persones que busquen feina m'explicava que la majoria li arriben amb faltes d'ortografia. ¿És lògic que, ara, algú que busca feina presente un currículum que demostre desinterés per l'ortografia? Si una cosa tan simple ja se li'n refot, ¿com deu comportar-se amb la resta de coses? Però passa que hui dia n'hi ha molts que consideren que escriure bé és refistolat i que el que mola és escriure amb faltes, perquè així demostren per una banda la seua llibertat creativa i, per l'altra, que no són corderets que es deixen dur per les vulgars normes d'una gramàtica.

QUIM MONZÓ, *La Vanguardia*, 20/05/2013 (Adaptació)

1 La variació: una propietat general de les llengües

La nostra llengua, com qualsevol altre idioma, té una sèrie de trets fonètics, gramaticals i lèxics que són compartits per tots els parlants i que permeten diferenciar-la d'altres sistemes lingüístics. Malgrat aquesta unitat, les llengües també mostren una tendència a la diversitat interna; és a dir, a l'existència de xicotetes diferències pel que fa a l'ús. Precisament, el concepte de **variació lingüística** dóna compte de la propietat general segons la qual els parlants d'una mateixa llengua no la fan servir de forma absolutament idèntica.

1.1. Els tipus de variació lingüística

La variació lingüística està condicionada per factors concrets. Depenent del factor que origina la variació, distingim les varietats lingüístiques que presentem tot seguit i que estudiarem detalladament al llarg de les pròximes unitats.

- ▶ Les **varietats diafàsiques** (també anomenades *registres*) estan motivades per les característiques de la situació comunicativa. Així, per exemple, preguntar *T'ha molat la pel·li?* resulta adequat en un context informal però no en una situació més formal, en què caldria emprar *T'ha agradat la pel·lícula?*.
- ▶ Les **varietats diatòpiques** (o *dialectes*) responen a la procedència geogràfica del parlant. En cada zona, la llengua es parla d'una manera; per això, mentre que un habitant de Vinaròs diria *Jo no estave massa cansat*, un d'Ontinyent afirmaria *Jo no estava massa cansat*.
- ▶ Les **varietats diastràtiques** (conegudes també com a *sociolectes*) estan condicionades pel grup social o professional del parlant. D'aquesta manera, per exemple, mots com *guai*, *ratllar* o *flipar* s'associen a un parlant jove.
- ▶ Les **varietats diacròniques** s'expliquen a partir de l'evolució de la llengua al llarg del temps. Per exemple, si comparem la versió original (segle XV) i l'actualitzada de *Tirant lo Blanc*, observarem diferències: *Cavaller –dix Tirant– no ignore la tua gentilea* / *Cavaller –digué Tirant– no ignore la teua gentilesa*.

El conjunt de varietats lingüístiques que usa un parlant constitueix el seu **idiolecte**. Però cal tindre en compte que les semblances entre idiolectes són molt superiors a les diferències, ja que es tracta de varietats d'una mateixa llengua.

2 L'estàndard: una varietat neutra i comuna

Les necessitats comunicatives dels parlants requereixen l'existència d'una varietat que supere els idiolectes i facilite la comprensió entre els parlants d'una llengua, amb independència de la seua procedència, el seu estrat social, etc. Aquesta és la funció de l'**estàndard**, que es defineix com la varietat lingüística neutra que supera o atenua la diversitat interna d'un idioma.

L'estàndard és comú als membres d'una comunitat lingüística i resulta imprescindible en aquells àmbits d'ús en què es relacionen parlants heterogenis des del punt de vista geogràfic, socioprofessional, temporal, etc. És el cas de l'àmbit acadèmic, l'administratiu o el dels mitjans de comunicació. Així, per exemple, en una exposició oral de classe o en una instància adreçada a un organisme, no és adequat utilitzar la forma verbal **vullc*, que cal substituir per la variant estàndard *vull*.

2.1. La varietat estàndard i els mitjans de comunicació

La televisió, la ràdio i la premsa es consideren mitjans de comunicació de massa, ja que s'adrecen a un públic ampli i divers. La varietat lingüística que fan servir és l'estàndard, perquè aspiren a ser compresos per un sector molt ampli de la població. D'aquesta manera, si pensem en un mitjà de comunicació adreçat a la societat valenciana, l'ús de l'estàndard es concreta, per exemple, en una varietat supradialectal que supera les varietats diatòpiques dels habitants de Castelló, Torrent, Xixona, etc.

Altrament, els mitjans de comunicació tenen un paper fonamental en la difusió i el coneixement de l'estàndard per part dels parlants. A diferència de l'idiolecte, que el parlant aprén de forma espontània, la varietat estàndard requereix un aprenentatge conscient. En aquest sentit, resulta fonamental tant el paper del sistema educatiu com dels mitjans de comunicació, que en faciliten l'adquisició.

ACTIVITATS

- 1 Indica si els enunciats següents són veritaders (V) o falsos (F), i corregeix els falsos.

- ☐ a. La variació explica les diferències internes d'una llengua.
- ☐ b. Idiomes com el castellà o l'anglès no tenen variació.
- ☐ c. L'idiolecte és la varietat lingüística motivada per la procedència geogràfica del parlant.
- ☐ d. Tots els parlants comparteixen l'estàndard.

- 2 Elabora un mapa conceptual amb aquests conceptes.

origen geogràfic • diacròniques • diatòpiques
varietats lingüístiques • època • grup social
diafàsiques • diastràtiques • situació comunicativa

- 3 Justifica la varietat que exemplifica cada enunciat.

- a. No crec que els tios conduïsqen millor que les ties.
- b. Espero que les teves cosines vinguin avui.

- c. E per tal, acostà's a ells e saludà-los.
- d. Has pencat en mates?; jo carabassa assegurada!

- 4 Copia les situacions en què cal utilitzar l'estàndard.

- Publicació d'un llibre
- Anotació personal
- Debat radiofònic
- Xat d'uns amics
- Respon. Què comparteixen les situacions copiades?

- 5 Llig el fragment i, després, contesta a les preguntes.

La llengua dels professionals de l'ensenyament, dels locutors dels mitjans de comunicació i dels parlamentaris hauria de ser un model a seguir; i la funció de prestigi i el foment del bon ús en general haurien de restar assegurats.

JOAN MIRALLES, *Discursos per la llengua* (Adaptació)

- Quina varietat s'associa als usuaris citats?
- Per què creus que és una varietat «de prestigi»?

La literatura del segle XIX: moviments i tendències

Claus per a començar

- A quina classe social pertany Jean Valjean?
- Creus que el narrador és objectiu? Trobes que considera Valjean culpable o innocent?
- Quin recurs utilitza el narrador per a apel·lar a la consciència del lector?
- A què es dediquen els personatges de la ciutat? Amb quin esdeveniment històric es pot relacionar?

Jean Valjean era fill d'una família pobre de camperols de la Brie. Quedà orfe i a càrrec d'una germana que enviudà, de manera que hagué d'exercir des de ben jove de cap de família. Podava arbres.

Va arribar un hivern molt cru i Jean no tenia faena. La família no tenia pa. Sense pa! Tal com sona! I set criatures. Va trencar d'una punyada el vidre del forn. Va ser perseguit i culpats per «robatori amb fractura». Cinc anys al presidi de Toló. Després, tornaren a capturar-lo. Dènou anys en total! Jean Valjean havia estat en presidi tremolant i plorant; eixia d'allí impassible. Hi entrà desesperat; en va eixir trist, melangiós.

Què havia passat a la seua ànima? Cal que la societat es fixe en aquestes coses, perquè és ella qui les provoca.

[...] A la fi de 1815 un home, un desconegut, s'establí a la ciutat per muntar una gran indústria de fabricació d'atzabeja¹, substituint la goma laca per l'escuma. Aquest xicotet canvi havia produït una revolució. Com que el preu de la matèria s'havia reduït, s'elevà el preu de la mà d'obra. [...] En efecte, havia beneficiat tota la ciutat. Donava treball a tothom amb una condició: ser home honrat i dona honrada. Tothom a la ciutat l'estimava, excepte l'inspector Javert, un policia autoritari.

VICTOR HUGO, *Los miserables* (Adaptació)

¹ Atzabeja: carbó de pedra negra i lluent, que se sol polir.

1 El context europeu

El segle XIX fou un temps de canvis econòmics, polítics, científics i filosòfics. La **Revolució Francesa** de 1789 havia defensat el lema «llibertat, igualtat i fraternitat» i el procés d'industrialització europea, conegut com a **revolució industrial**, creà el clima social que afavorí aquests canvis. En general, les idees liberals burgeses s'obriren pas i augmentaren les llibertats i els drets dels ciutadans. La burgesia substituï la noblesa com a classe social dominant, alhora que la societat feudal tradicional es transformava en una nova **societat de classes**, en què el poble, els antics vassalls, esdevenia proletariat, classe treballadora que emigrava de les zones rurals a les ciutats industrialitzades. Diversos corrents ideològics, filosòfics i estètics se succeïren al llarg del segle XIX, corrents que s'expressaren en la literatura i en la resta de les arts.

2 El romanticisme

El **romanticisme** fou un moviment artístic i cultural, nascut a Alemanya i la Gran Bretanya, que s'estengué arreu d'Europa a la fi del segle XVIII i durant la primera meitat del XIX. Els romàntics creien en la **bondat natural** de les persones i defensaven tant la **llibertat** individual com la col·lectiva, que es va traduir en una **exaltació del sentiment patriòtic**. A més, afirmaven la importància de les forces irracionals de la vida, la **fantasia** i els sentiments, i foren crítics amb les idees de la Il·lustració (s. XVIII), basades en la ciència i el predomini de la raó. Algunes d'aquestes idees es reflecteixen en la **literatura** amb els trets següents:

- ▶ Conreu de **diferents gèneres** (novel·la, poesia i teatre) i defensa de la creativitat, l'originalitat i la diversitat de les formes poètiques.
- ▶ Experimentació de **temàtiques noves**: el que és lleig o grotesc, el personatge marginat o la víctima. També hi ha un interès pels temes històrics, sobretot de l'edat mitjana i èpoques glorioses, a fi de cercar les arrels del present.
- ▶ Narració de les històries des d'un **punt de vista subjectiu**, molt interessat per explorar la realitat interior de l'individu, de manera que és freqüent trobar-hi somnis i visions. L'entorn també pren un protagonisme especial, ja que els romàntics creuen que el paisatge és fonamental per a elevar l'ànima.
- ▶ Protagonisme d'un **heroi romàntic**, que sent insatisfacció davant la realitat i pretén transformar-la amb un idealisme poètic i estètic, amb enyorança, malenconia o dolor.

Alguns dels escriptors més rellevants són **Victor Hugo, Walter Scott, Mary Shelley**; i en les nostres lletres destaquen **Àngel Guimerà i Jacint Verdaguer**.

SABER MÉS

El romanticisme evolucionà al llarg dels anys i es fragmentà en diversos estils: el **parnassianisme**, el **simbolisme**, el **decadentisme** o el **prerafaelisme**.

El **simbolisme** és un dels moviments més representatius, que parteix dels postulats més radicals del romanticisme. Els simbolistes conreen especialment la poesia i la plantegen com una manera de supplantar el món. Alguns dels autors més destacats són Baudelaire, Mallarmé o Verlaine.

ACTIVITATS

- 1 Indica els trets propis del romanticisme que pots identificar en el text inicial de la pàgina anterior. Exemplifica'ls.
- 2 Respon a les preguntes sobre el text 1.
 - a. Qui és el protagonista del poema? Quines característiques té?
 - b. Com és l'entorn que s'hi descriu?
 - c. Creus que és un poema romàntic? Justifica-ho.

Text 1

Home lliure, per sempre t'estimaràs la mar!
 Espill de la teua ànima, la hi veus emmirallada
 en l'infinit vaivé d'onada rere onada,
 i tu ja ets un abisme més amargant encara.
 Et plau de submergir-te dins de la teua imatge;
 l'estrenys¹ amb ulls i braços, però el cor es distrau
 d'escotar adés i ara la seua pròpia veu
 en el brum² d'aquest plany indomable i salvatge.
 Tots dos sou tenebrosos i tots dos sou discrets:
 home, als teus gorgs³ immensos no arribà mai cap sonda,
 oh mar, és insabuda ta riquesa més fonda,
 tan gelosos com sou de preservar els secrets!
 I tanmateix, després de segles innombrables,
 heu seguit barallant-vos, cruels, a dret i a tort,
 de tant com estimeu el carnatge i la mort,
 oh lluitadors eters, oh germans implacables!

CHARLES BAUDELAIRE, *Les flors del mal* (Adaptació)

¹ **Estrenys**: exerceixes una pressió.

² **Brum**: remor sorda.

³ **Gorgs**: clots profunds en el llit d'un corrent d'aigua.

Quadre realista

3 El costumisme

El **corrent literari costumista** s'interpreta com una afirmació de les tradicions, una reacció enfront dels canvis que introduïa la industrialització en els costums socials. Ara bé, trobem diferències entre el costumisme rural, vinculat a la vida i les tradicions del camp, més conservador; i el costumisme urbà, en contacte amb els canvis socials, de caràcter més crític i liberal.

El costumisme aspirava a descriure la **realitat contemporània**, contràriament a la tendència historicista del romanticisme, i no només es desenvolupà en la prosa periodística, sinó que afectà també la poesia, el teatre i la narrativa, en la qual els elements de ficció perden pes en favor de la informació. Tot i això, el gènere més genuí del costumisme és l'article o quadre de costums, desenvolupat en els periòdics populars.

4 El realisme

El **realisme** es desenvolupà des de mitjan segle XIX, amb una posició crítica enfront de l'idealisme i del subjectivisme dels romàntics, atés que volia reflectir la realitat amb objectivitat, descriure tant la bondat com la maldat, tant la bellesa com la lletjor. Abandonà la perspectiva històrica i s'interessà per la societat contemporània; rebutjà la fantasia, el somni i els símbols; els individus ja no estaven dominats per forces inconscients, sinó marcats per un temps, un espai i un ambient concrets.

Els realistes volien descriure la **realitat total**, tant els aspectes individuals com els socials, polítics i econòmics; així, la crítica social sol estar present en les obres realistes. El gènere més conreat fou la novel·la, desenvolupada arreu d'Europa durant la segona meitat del segle XIX, a partir de les obres de **Balzac**, **Stendhal** i **Flaubert**. És característic d'aquests autors l'observació minuciosa, la documentació prèvia, la descripció fidel de la realitat i la tècnica del narrador omniscient. En la nostra literatura, el realisme s'aproxima al costumisme i, a partir de 1880, Narcís Oller introdueix aspectes del naturalisme.

5 El naturalisme

El **naturalisme** és un corrent literari que sorgí a França com a evolució del realisme, molt influït per l'esperit científic i positivista de l'època; afirmava el **determinisme biològic i social**, és a dir, que el comportament humà estava determinat per lleis basades en la condició social i en l'herència biològica dels individus. Així, són característics els ambients degradats i els personatges sotmesos a pressions.

El naturalista més representatiu fou el francès **Émile Zola** (París, 1840-1902), novel·lista, publicista i periodista. Era admirador de Balzac i de Flaubert, i defensor de l'aplicació dels nous principis científics a la literatura i a l'anàlisi dels diversos aspectes de la realitat. A casa nostra, l'obra de Zola influí en algunes novel·les de **Narcís Oller** i en l'obra, en castellà, del valencià **Vicent Blasco Ibáñez**.

ACTIVITATS

- 3** Fes un esquema que reculli tots els moviments literaris del segle XIX. En cada moviment fes constar

els punts següents: característiques del moviment, gènere predominant, autors.

Text 2

A Jean-Bart feia una hora que Catherine maldava¹ empenyent² les vagonetes fins a la parada del relleix³, i estava tan suada que es va aturar un instant per eixugar-se la cara.

Eren a set-cents huit metres, al nord, a la primera galeria de la veta Desirée, a una distància de tres quilòmetres del lloc on enganxaven els cavalls a les berlines. Quan parlaven d'aquella regió de la mina, els carboners del país empal·lidien i abaixaven la veu, com si parlaren de l'infern. [...]

A mesura que les galeries s'enfonsaven cap al nord s'apropaven al Tartaret i penetraven a l'incendi interior, que en aquell lloc calcinava les roques. Al punt on eren, les talles tenien per terme mitjà una temperatura de quaranta-cinc graus. Es trobaven en plena ciutat maleïda, enmig de les flames que els vianants de la plana veien per les esquerdes⁴ vomitant sofre i vapor abominables.

ÉMILE ZOLA, *Germinal*

ACTIVITATS

4 Llig el text 2 i respon.

- On se situa la narració?
- A quina classe social pertanyen els personatges?
- A quin corrent estètic creus que correspon el text?
- Quins altres trets típics d'aquest corrent hi ha presents?
- Quines diferències trobes entre el narrador de *Germinal* i el d'*Els miserables*?

¹ **Maldava:** s'esforçava per aconseguir una cosa.

² **Empenyent:** fent força contra una persona o cosa.

³ **Relleix:** replanell que sobreix en un mur o penya-segat.

⁴ **Esquerdes:** obertures longitudinals que s'obren a la terra.

➔ SABER FER

Distingir la pintura realista de la impressionista

A mitjan segle XIX, sorgia el **realisme** en pintura per anomenar un estil que rebutjava els valors romàntics, defensava l'objectivitat en la representació de la realitat i feia més atenció als problemes socials, especialment als de les classes mitjanes i baixes, als temes de la vida quotidiana, sense idealitzacions i sense argument narratiu en les escenes.

Al darrer quart de segle es desenvolupà l'**impressionisme**, estil que pretenia captar les impressions fugisseres, els canvis i els matisos de la realitat d'acord amb els efectes de la llum, del color o del moment concret en l'atmosfera o en l'aigua, sense definir amb precisió les formes i els conceptes representats. Per distingir els dos moviments pictòrics, segueix aquests passos:

- 1r Fixa't en el tema del quadre. Què s'hi representa?
- 2n Analitza, a partir de les activitats que desenvolupen i la roba que porten, la classe social a què pertanyen els personatges.
- 3r Analitza els efectes de llum i color. En quina pintura són predominants?

1 Observa les pintures, seguint les instruccions, i esbrina quina és la realista i quina és la impressionista.

NIVELL I

COMUNICACIÓ

- 1 Llig aquest fragment d'un currículum i justifica si pertany a l'apartat de Dades acadèmiques o de Formació.

- Curs «Noves polítiques d'igualtat» (100 hores). Universitat Miguel Hernández d'Elx.
- Curs «Educar en igualtat entre dones i homes» (50 hores). Universitat Jaume I de Castelló.
- Taller «Prevenió de violència de gènere en adolescents» (15 hores). Universitat de València.

- Respon. A més dels apartats citats anteriorment, quins altres apartats s'inclouen en un currículum?

LÈXIC

- 2 Classifica les paraules de cada sèrie segons que siguin ètims llatins, paraules patrimonials o cultismes. Fes una taula com la que et proposem.

- a. digital, DIGITUM, dit.
b. AURICULAM, auricular, orella.
c. mirall, miraculós, MIRACULUM.

Ètim llatí	Paraula patrimonial	Cultisme

- 3 Tria la definició correcta i posa'n un exemple.
- a. Els llatinismes són paraules que han experimentat una evolució des del llatí i han canviat bastant la forma.
- b. Els llatinismes són estrangerismes introduïts des del llatí, alguns dels quals s'han adaptat mínimament a la nostra ortografia.
- c. Els llatinismes són paraules que s'utilitzaven en llatí clàssic i que s'han perdut en les llengües romàniques.

GRAMÀTICA

- 4 Escriu el concepte que engloba els tipus de cada sèrie.

- acadèmic, literari, periodístic, privat...
- culte, estàndard, col·loquial, vulgar
- expressiva, conativa, fàtica, poètica...

- Amb quina propietat textual es relacionen els conceptes?

- 5 Explica què és la dixi a partir dels exemples subratllats.

Segons el que t'interesse remarcar, pots escriure un currículum cronològic o funcional. En aquesta pàgina web t'oferim accés a models d'exemple i a recomanacions per a elaborar-lo. Entra-hi ara.

<http://jovecat.gencat.cat> (Adaptació)

ORTOGRAFIA

- 6 Separa síl·labicament les paraules següents i posa accent o dièresi a les que corresponga.

- col·leccio
- aigüera
- bilbaina
- antiquari
- consecuencia
- fenomens
- emocions
- traduiem
- metgessa

LLENGUA EN ÚS

- 7 Copia cada concepte al costat de la definició corresponent.

varietat diafàsica • varietat diatòpica • estàndard
varietat diastràtica • varietat diacrònica

- a. Varietat lingüística neutra que supera la diversitat interna d'un idioma.
- b. Varietat lingüística que respon a la procedència geogràfica del parlant.
- c. Varietat lingüística que s'explica per l'evolució de la llengua al llarg del temps.
- d. Varietat lingüística que està condicionada pel grup social o professional del parlant.
- e. Varietat lingüística motivada per la situació comunicativa.

LITERATURA

- 8 Tria l'opció correcta de cada parell.

- Els dos fets històrics més rellevants del segle XIX van ser la revolució industrial i la (*Revolució Francesa / Guerra Civil*).
- El romanticisme es caracteritza per la defensa de (*l'amor / la llibertat individual*) i l'exaltació del sentiment (*envers la dona / patriòtic*).
- El naturalisme és una evolució del (*romanticisme / realisme*) molt influït per l'esperit (*revindicatiu / científic*).
- Zola és un representant del (*naturalisme / costumisme*).

NIVELL II

COMUNICACIÓ

- 1** Indica l'apartat del currículum que inclouria cada dada.
- Coneixements avançats d'anglès
 - Adreça electrònica: m.moliner@moliner.com
 - Seminari «El patrimoni cultural com a recurs de desenvolupament local» (30 hores). Universitat d'Alacant
 - Graduat en Geografia i Història (Universitat d'Alacant)
- Imagina que has de fer la selecció de personal d'una empresa de serveis turístics. Justifica si el perfil anterior és adequat per a treballar com a guia turístic.

LÈXIC

- 2** Escribe la paraula patrimonial que deriva de cada ètim llatí i explica algunes evolucions que s'hi han produït.

- CANNA • LUPUM
- CAPELLUM • PANNUM

- Escribe un cultisme de la paraula CAPELLUM.

- 3** Identifica els llatínismes i digues de quin tipus són.

- a. En l'assemblea de hui no hi ha hagut quòrum i més d'un alterat ha alçat massa el to de veu.
- b. Aquesta paraula no s'ha d'entendre *stricto sensu*: no has de ser tan literal.
- c. El polítleg va acabar el discurs *in extremis*, abans que s'esdeguera la catàstrofe a l'auditori.

GRAMÀTICA

- 4** Selecciona els aspectes que tracta la propietat de l'adequació i explica breument a què fan referència.

connexió • àmbit d'ús • registre • dixi • estructura
funcions del llenguatge • cohesió • tema

- 5** Copia els enunciats amb l'opció que continga un díctic i justifica la tria de cada parell.
- (*Estudia / Estudies*) a la Universitat de Barcelona?
 - No (*li / m'*) agrada el gelat de xocolata.
 - Quin dia té disponibilitat (*ella / vosté*)?
 - L'escola està en (*aquell carrer / una zona pròxima*).
 - Martí ve de París (*demà / el 7 de juny*).

ORTOGRAFIA

- 6** Corregeix les errades ortogràfiques d'aquestes oracions.
- L'avaria es va produir per un tall en el subministrament elèctric.
 - La fi de curs i els examens em conduiren a un estat d'estrés del qual no m'he recuperat.
 - Per a renovar-nos el permís de conduir, calia que sol·licitarem cita previa.

LLENGUA EN ÚS

- 7** Llig el text i respon a les preguntes.

Es tracta d'un model de referència que serveix a tots els membres d'una comunitat lingüística per a comunicar-se en els àmbits formals. Per això, ha d'intentar incorporar els aspectes comuns de les diferents varietats de la llengua i excloure'n els diferencials. S'aconsegueix, així, facilitar la comunicació entre els parlants de diferents zones geogràfiques.

M. JOSEP CUENCA, *El valencià és una llengua diferent?*
(Adaptació)

- A quina varietat lingüística es refereix el fragment?
- En quins «àmbits formals» resulta adequat utilitzar aquesta varietat?
- Quin nom reben les varietats associades a les «diferents zones geogràfiques»?
- Quines altres «varietats de la llengua» hi ha a més de les anteriors? Explica-les breument.

LITERATURA

- 8** Llig les dues estrofes i respon.

La lluna blanca brillar es veu; de cada branca ix una veu sots l'enramada... Oh dolça amada!	Reflecteix neta l'estany pregon la silueta d'un salze on la brisa plora... Del somni és l'hora.
---	--

- A quin moviment creus que pertany el text, romanticisme o naturalisme? Raona la resposta.

De professió, escriptor

Nom i cognoms: _____

Lloc i data de naixement: París, 2 d'abril

FORMACIÓ ACADÈMICA

- Educació bàsica a l'escola d'Ais de Provença.
- 1859. Presentació a l'examen de batxillerat a l'institut de París.

EXPERIÈNCIA LABORAL

- 1862 - 1898. Dependent de la llibreria Hachette, a París.

ALGUNES OBRES ESCRITES

- 1880. *Nana*

L'obra és una crítica a la societat del segon imperi francès protagonitzada per un personatge femení, Nana, marcada des del naixement per alguns problemes que s'expliquen pel determinisme genètic. Aquesta actriu de cabaret es mostra com una dona freda que utilitza els homes per a aconseguir diners.

- 1883. *El paradís de les dames*

Aquesta novel·la retrata la revolució del gran comerç enfront del petit comerç. Així mateix, contraposa dues realitats socials: la burgesia emergent, inquieta, hàbil i lluitadora, representada en el propietari d'uns grans magatzems de moda a París; i la burgesia tradicional, que prefereix viure una vida còmoda. L'obra també denuncia les condicions laborals dels treballadors dels grans magatzems.

- 1890. *La bèstia humana*

La novel·la planteja el tema de la criminalitat com a conseqüència de la societat capitalista i la consegüent massificació de les ciutats i l'empobriment de les condicions de vida. L'obra narra una sèrie d'homicidis i les investigacions judicials que es porten a terme per aclarir-los. La veu narrativa conta els fets tal com van esdevindre i intenta explicar les causes des del rigor científic, seguint el mètode experimental. La veu del narrador contrasta amb la veu dels personatges de l'àmbit judicial, que es deixen portar pels indicis no provats.

«Sí, la nostra generació ha sigut imbuïda de romanticisme fins al coll i imbuïts hem quedat malgrat tot i a pesar que hem volgut desfer-nos-en, prendre banys de crua realitat, la taca continua i totes les bugaderies del món no aconseguirien eliminar aquesta olor.»

ACTIVITATS

1 Indica quins apartats trobes a faltar en el currículum.

2 Fes una llista dels trets lingüístics propis del currículum i posa'n exemples extrets del text.

3 Emparella les paraules dels dos quadres que tinguen la mateixa arrel llatina.

A. laboral • judicial • civilització • vital

B. vida • ciutats • llaurar • jutge

■ Respon. Quin tipus de paraules es recullen en el quadre A? I en el quadre B?

■ Explica alguns dels canvis que hi ha hagut en *vida* i *llaurar* respecte a l'ètim llatí.

4 Explica la funció de la dièresi en les paraules del text.

5 Analitza el text des del punt de vista dels factors de la situació comunicativa i la intenció. Després, indica quina funció del llenguatge hi predomina.

6 Localitza en el text una paraula que responga a cada una de les característiques següents.

- Paraula esdrúixola amb hiat.
- Paraula plana amb hiat.
- Paraula amb diftong decreixent.

7 Indica quina varietat diafàsica s'utilitza en el currículum. Quines característiques té aquesta varietat?

8 Esbrina a quin autor correspon el currículum. A quin moviment pertany cada obra? Justifica-ho.